

Um Dam-slektina

Rætting av tí eg skrivaði um prestin
Andrias Hansen Dam her í blaðnum 19/11-
83

Viggo Dalsgaard skrifvar

Í stykkinum, um Illu Onnu í Kvívik, ið fyrri tað mesta var eftir Anton Degn, er komið eitt stórt mistak, av tí, at eg tíverri ikki hevði lisið tað, ið John Davidsen hevur skrivað í Varðanum í 33. bindi. Fyri at rætta hetta, havi eg biðið John Davidsen um loyvi at seta tað her, ið hann sigur um upprunan av Damma navninum, og takki honum her fyrri beinasemi. John Davidsen sigur í Varðanum:

Hin rætta Dam-slegtin.

Í prestatali sínum Færøernes geistlige Stat, 2. útg. Faaborg 1879, skrifvar C.F. Nielsen um 10. lutherska prestin í Norðstreymoy:

10. 9. Sept. 1724–15. apr. 1727. Anders Hansen Dam (Andreas Dambius) f. 88 í Ulfborg, Jyll.: F(ader) P(astor) Hans Andersen Dam til Ulfborg og Raasted; M(oder) Anna Maria Mavors; S(ogne) p(ræst) til Nordstrøm 9. Sept. 24; gift 5. Dec. 24. Kbh. Johanna Maria Bohm; u(den) børn; 2 gft Didrik Jensen, Kongsfæster til Sjøvgård og Høygaard i Nordstrøm; (død 15. apr. 1727; en god Prædikant, stod stundom 3 Timer paa Prædikestolen). Viðmerking: Teir bókstavir, ið standa í (), havi eg skoytt uppí.

Tó at ættfróðir menn í Kollafirði og námunda bygðum vistu at greiða frá, at Dam prestur átti dóttur, ið giftist við Jógvan bónda í Homrum, og at avkomar teirra vóru sum murrar, og tó at søgumenn vistu fullvæl, at C.F. Nielsen var ikki altíð eftirfarandi, so gongur hansara

frásøgn kortini aftur bæði hjá Chr. Heilskov og A. Degn.

Í greinini Jyske Slægters forbindelse med Færøerne (Jyske samlinger 5. række 4. Bind: Festskrift til Carl Klitgaard) skrifvar Heilskov:

Navnet Dam er forplantet paa Færøerne paa en ejendommelig maade.

Anders Hansen Dam, f. i Ulfborg 1688, blev 1728 (!) sognepr. til Nordstrøm. Han var gift med Johanna Maria Bohm, men havde ingen børn med hende. Efter præstens død kom hun i ægteskab med Didrik Jensen, kongsbonde i Kollefjord, og fik med ham en datter, Maren Didriksdatter, der blev gift med kongsbonde Thomas Joensen. Deres søn, ovennævnte Jens Thomassen, tilkøbte sig ret til at føre navnet Dam.

Sama skrifvar Degn i Færøske Kongsbønder 1584-1884 s. 63:

Endskønt Hr. Dam ikki efterlod sig Børn, er dog Navnet Dam meget udbredt paa Færøerne, hvilket kommer af, at en Datter af Bonden, Didrik Jensen med Fru Dam, nemlig Maren Didriksdatter, i sit Ægteskab med Kongsbonde Thomas Joensen, Øreenge, havde Sønnen Jens Thomassen, ligeledes Kongsbonde ssds., som tilkøbte sig Ret til at bære Navnet Dam.

Løgið er, at hesir skilamenn ikki hava vitað, at fólk fingi ikki loyvi at keypa sær nýtt navn fyrr enn við lóg frá 22. apríl 1904.

Útlendsk ættarnavn sum Dam, Debes, Eisenberg, Mohr, Müller, Wang, Wenningstedt, Weihe og fleiri hava ikki verið borin í kalleggi líka frá sínum fremmenda upphavi, ei heldur eru tey keypt. Tað hevur gingið til her á sama hátt sum áðrast: »Da der ikke fandtes Lovregler for Antagelse af Slægtsnavne, florerede Navnelaan og Navnerov«. (Fabritius og Hatt. Haandbog i Slægtsforskning, s. 277).

Fara vit út á skjalasavnið fyrri at fáa greiði á hesum máli, so finna vit í Geistlighedens Skifteprotokol 1679-1729 fol. 173 og 175, at Anders Hansen Dam doyði longu 6. januar 1727, og at »Arvingerne i Sterfboen vare Enken Mad. Johanne Maria Dams, hvis Luværge blev kaaret og sat velagte Daniel Hansen av Qvalvig, som personlig mødte, og Datteren Anna Kristine Andersdaater, hvis Formyndet blev konstitueret Joen Heinesen af Skallinge, som og self indfant sig«.

Tá ið skift varð eftir Diðrik við Sjøgv (Skifteprotokol 1761-79, fol. 207b; brævið er uppsett í 1771, men

er ikki dagfest), varð tilskilað í skiftibrævinum: »MB. af oven anførte 120 fl. 5 sk. Gield p.p. bekom Joen Andersen paa sin Hustrus Vegne 46 fl. 6 sk. imod den Broderlod, som Enken efter hendes sl. første Mand Hr. Anders Dam paa Skiftet oppebar, saasom forne. Joen Andersens Hustru er eneste Barn af Samme første Ægteskab«.

Av manntalslistanum 1. febr. 1801 sæst, at Anne Christine Dam, 76 ára gomul og einkja, er at vera í Homrum; hon mundi doyggja ikki nógv ár eftir tað. Skifti eftir hana havi eg ikki funnið, men av øðrum skiftibrævum fáa vit at vita, at hon átti fyra synir og eina dóttur.

I. Elsti sonur, Andras, var føddur 13. september 1749 og festi 13. apríl 1778 annað Hamrafestið (4 merkur): hann var giftur; men doyði barnleysur 2. juli 1814.

II. Simun Petur, gamli Simun á Todnesi, doyði 10. aug. 1848, 93 ára gamal; fyrra kona hansara skrivaðist Anna Elisabeth Poulsdatter, men ikki havi eg fingið uppspurt, hvadani hon var slektað; hon doyði í 1807, og áttu tey átta børn saman:

- 1) Jógvan bleiv bóndi í Koltri.
- 2) Páll búði í Fornanum í Kollafirði.
- 3) Jóhanna Lisbita giftist við Sámál bónda á Miðgerði.
- 4) Greta í Toftum í Vestmanna var tvær reisir gift.
- 5) Katrina Malena giftist við Rasmus í Koltri.
- 6) Sára Maria giftist við Andras á Høgarggi á Strøndum; tey áttu einans son, Óla Jákup, ið var gamal drongur.

7) Hans Niklái var húskallur á Velbastað og doyði har.

8) Simun Petur var á ellisárum at vera hjá bróðurdóttirini í Havn, Kulturs-Onnu.

Seinna kona Simunar var Magga, dóttir Hanus í Toftum í Hósvík og Lisbitu Diðriksdóttur við Sjøgv; tey vóru so systkinabørnini at kalla; hon doyði 30. september 1843, 76 ára gomul. Trý vóru børnini í seinnu giftu:

- 9) Janus var ógiftur at vera hjá beiggjanum.
- 10) Kristiananna giftist við Pól á Kinn á Hvítanesi og doyði 1898 um 90 ára gomul.
- 11) Hanus búði í Fornanum.

III. Jóhannis festi 20. august 1798 hinar fyra merkurnar í Homrum; hann doyði 10. oktober 1842, 80 ára gamal; kona hansara, Katrin, var dóttir Dánjal á Signabø; hon doyði 28. mars 1853, 77 ára gomul; skifti havi eg einki funnið eftir tey, men tey hava helst ikki átt

meir enn tvær døtur.

1) Anna Lisbita giftist við systkinabarni sínum Hósvíks-Niklái.

2) Stina giftist við Diðriki systkinabarni sínum.

III Diðrikur í Húsinum var eitt skifti uppsitari á Kjalnesi; hann doyði 21. februar 1841, 76 ára gamal; kona hansara Súsanna var úr Sjørðarstovu (?) á Toftum; tey áttu seks synir.

1) Niklái hevði sum ungur tænt í Hósvík; hann giftist við Onnu Lisbitu og fekk festið eftir pápabeiggja sín.

2) Jógvan búði í Húsinum.

3) Dánjal búði norður í Sundinum.

4) Andreas var húskallur á Heygum í Vestmanna.

5) Diðrikur giftist við Stinu og búsettist á Hvítanesi, hann doyði ungur.

6) Janus búsettist á Stykkinum.

V. Johanna Lisbita, einkardóttir Stinu í Homrum, doyði fyrri 1795; hon var tvær reisir gift; í fyrstu giftu vóru tvær børn, í seinni eitt. Fyrra m.ðurin æt Janus og var sonur Óla á Oyrareingjum og Onnur Diðriksdóttur við Sjøgv; seinni m.ðurin skrivaðist Ole Michelsen, men hvadani hann var slektaður, er mær ikki greitt.

1) Jógvan vaks upp í Homrum og skuldi hava garðin eftir Andras pápabeiggjan, men doyði, áðrenn hann hevði fest; hann var giftur og átti trý børn. Einkjan, Birita Sámalsdóttir av Todnesi, giftist aftur við Vága-Niklái, ið var sonur Jóhannes á Todnesi.

2) Anna Sofia doyði ung.

3) Kristina Malena giftist við Simun í Selvindi.

Nú fari eg at gevast — enn liður einki at siga frá øllum eftirkomaranum hjá Dam presti.

John Davidsen.

Enn eina ferð, skal John Davidsen hava tøkk fyrri beinasemi.

Viggo Dalsgaard